

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

---

**PRAVNO MIŠLJENJE OMBUDSMANA REPUBLIKE KOSOVA U SVOJSTVU
PRIJATELJA SUDA (AMICUS CURIAE)**

Za

Apelacioni sud u Prištini

Žalba br. 215/2018

u vezi sa

*Pokretanjem pred Ustavni sud Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo i
procenu usklađenosti sa ustavnim odredbama*

Priština, 4 juli 2017.godine

Cilj

1. Cilj ovog pravnog mišljenja koje je Ombudsman dao u svojstvu prijatelja suda (amicus curie) je informisanje Apelacionog suda o mogućnostima ovog suda da pokrene pred Ustavnim sudom postupak radi procene usklađenosti sa Zakonom br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosova.

Pravni osnov za delovanje Ombudsmana

2. Ustav Republike Kosova, član 132, stav 1 propisuje: “*Ombudsman nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa.*”
3. Član 135, stav 3 definiše: “*Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere, onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa.*”
4. Zakon br. 05/L-019 o Ombudsmanu, član 16, stav 9, definiše: “*Ombudsman može da se pojavi u svojstvu prijatelja suda (amicus curiae) u sudskim postupcima vezanim sa ljudskim pravama, pitanjima ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije.*”
5. Član 18, stav 1, podstav 1.6 definiše da je odgovornost Ombudsmana “*da objavi obaveštenja, mišljenja, preporuke, predloge i svoje izveštaje.*”

Opis slučaja

6. Dana 22 marta 2018. godine, Ombudsman je primio žalbu g. Sami Mazreku zastupnik osam (8) osiguravajućih društava, u vezi sa sporom u smislu člana 14, stava 1, tačka 1.7 Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosova.
7. Takođe, dana 30 marta 2018. godine, Ombudsman je primio žalbu od gđe Vjosa Misini – Qehaja i g. Ardian Rexha, zastupnik osiguravajućeg društva “Illyria” u vezi s prigovorom na član 14, stav 1, tačka 1.7 Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosova.
8. Između ostalog, Ombudsman primećuje da se slučaj Misini-Qehaja i Rexha nalaze pred Apelacionim sudom, koji razmatra žalbu podnosioca žalbi protiv Osnovnog suda u Prištini, C. br 546/13, koji je obavezao podnosiocce žalbi da ispunjavaju svoje obaveze prema Crvenom krstu Kosova, obaveze koje proizlaze iz odredaba Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo, konkretno člana 14, stav 1, tačka 1.7.

Pravna analiza i zaključci Ombudsmana

9. Procene i zaključci Ombudsmana o ovom pitanju zasnovani su na pravima koja su garantovana Ustavom Republike Kosovo (Ustav) i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim protokolima (EKLJP).
10. Ustav Republike Kosovo, član 24, stav 1, definiše: “*Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*”
11. Član 46, stav 1, definiše: “*Garantuje se pravo na imovinu.*”
12. Član 113, stav 8, propisuje: “*Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primećena tokom*

sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona.”

13. Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Protokol 1, član 1 navodi da *"Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na mirno uživanje svoje imovine"*.
14. Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo, član 14, stav 1, pod-stav 1.7 definiše:
„U cilju obavljanja svojih zadataka i ciljeva preciziranih ovim Zakonom, Crveni krst Kosova će potrebna sredstva pribaviti iz sledećih izvora:
[...]
“obavezno osiguranje motornih vozila u iznosu od jedan odsto (1%) od bruto prima, od vrednosti osiguranja;
15. Ombudsman ističe da Ustav i EKLJP sa svojim odredbama garantuju svakom fizičkom i pravnom licu pravo na imovinu.
16. Prema zakonskim odredbama Zakona o Crvenom krstu Republike Kosova, Crveni krst obezbeđuje finansijska sredstva od obaveznog osiguranja vozila, odnosno 1% bruto premije vrednosti osiguranja vozila.
17. Ombudsman primećuje da je u jednom sličnom slučaju, Ustavni sud Hrvatske doneo odluku br. U-I-2441, U-I-1107/2002 od 12. februara 2003. god. kojom je ukinut član 12, stav 3 i član 24, stav 1 tačka 1 Zakona o Crvenom krstu Hrvatske. Odredbe koje je Ustavni sud Hrvatske ukinuo imaju sasvim sličan sadržaj sa članom 14, stav 1, pod-stav 1.7 Zakona o Crvenom krstu Republike Kosova.
18. Ustavni sud Hrvatske naglasio je da ako zakonodavac procenio da je u interesu društva da poboljša uslove Crvenog krsta Hrvatske, onda bi obavezu podrške Crvenom krstu trebala snositi svi privredni subjekti, u skladu s njihovim mogućnostima. Ustavni sud Hrvatske se ovom prilikom pozvao na član 51. stav 1. Ustava Hrvatske, prema kojem; *"Svako je dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima."*
19. Ustav Republike Kosova, član 119, stav 2 definiše: *“Republika Kosovo svim investitorima i svim domaćim i stranim preduzetnicima osigurava jednaku pravnu poziciju.”*
20. Ombudsman primećuje da je Ustavni sistem u Republici Kosovo priznao samo Ustavnom sudu Republike Kosovo pravo da proglasi pravnu normu kao nespojivu sa Ustavom.
21. Takođe, Ombudsman je primetio da se u vezi navedenog pitanja vodio sudski postupak pred OSP, a trenutno je u toku sudski postupak pred Apelacionim sudom, a u takvoj situaciji, relevantni sud ima pravo da ovo pitanje podnese Ustavnom sudu u pogledu ustavne usaglašenosti zakona, jer je ova usaglašenost pokrenuta tokom sudskog postupka, a odluka koju sud treba da donese zavisi od usaglašenosti zakona sa Ustavom.
22. Pre objašnjenja o kriterijumima prihvatljivosti takvog zahteva pred Ustavnim sudom, Ombudsman podseća Apelacioni sud da ustavna praksa priznaje pravo stranke da u postupku, sve dok predmet ne bude rešen zaslužno, zahteva od suda da podnese zahtev za ustavnu procenu.

23. Shodno tome, u skladu sa kriterijumima prihvatljivosti predviđenim u odluci Ustavnog suda Republike Kosovo KO126/16 od 27. marta 2017. koja je objavljena 1. juna 2017. godine, podsećamo Apelacioni sud da izraz "relevantni sud" u smislu člana 113. stav 8. Ustava Kosova, podrazumeva sudiju ili veće sudija koje je nadležno da presudi u predmetu/slučaju pred njim.
24. Štaviše, kako bi se sprečilo proceduralno neprihvatljivo proglašenje zahteva, sudsko veće treba da uputi zahtev za referisanje treba da procesuirao kao sudsko veće, a ne samo predsednik sudskog veća. Zbog toga Ombudsman predlaže Apelacionom sudu da donese odluku kojom se:
- Usvaja zahtev podnosioca zahteva za referisanje stvari pred Ustavnim sudom za procenu usaglašenosti člana 14, stav 1, podstav 1.7, Zakona o Crvenom krstu Kosova, sa Ustavom Republike Kosovo.
  - Obustavlja postupak donošenja odluke u konkretnom slučaju do odluke Ustavnog suda Republike Kosova
  - Obaveštava Ustavni sud da odluka Apelacionog suda u konkretnom predmetu zavisi od direktne primene sporne zakonske norme i da isti sud ne može da donese odluku u predmetu primenom bilo koje druge pravne norme.
  - Odlučuje da dosije u originalu sa spisima predmeta prosledi Ustavnom sudu, kako bi isti sudu imao dokaza da postoji konkretni slučaj pred Apelacionim sudom i da donošenje odluke po istom predmetu zavisi od donošenja odluke Ustavnog suda u pogledu usklađenosti pravne norme sa Ustavom.
25. Dalje, Sud (u duhu člana 113, stav 8 Ustava, dakle sudsko veće treba da objasni Ustavnom sudu da su ispunjeni kriterijumi prihvatljivosti kao u nastavku:
- predmet treba da bude u toku razmatranja pred relevantnim sudom;
  - sporni zakon treba direktno da se primeni od strane relevantnog suda pred kojim je u toku razmatranje predmeta;
  - usklađenost sa Ustavom spornog zakona je preduslov za donošenje odluke o predmetu koji je u toku razmatranja; i
  - relevantni sud treba da precizira koje odredbe spornog zakona se smatraju nespojivim sa Ustavom.
26. Konkretno, Apelacioni sud treba da obavesti Ustavni sud da je predmet, čiji je dosije podnet zajedno s zahtevom za procenjivanje ustavnosti (gore pomenuto rešenje) odnosi se na predmet/slučaj za koji Sud još nije doneo odluku. Drugo, sudsko veće koje upućuje predmet je nadležno za rešavanje predmeta. Treće, odluka relevantnog suda zavisi upravo od primene ili ne primene člana 14, stav 1, tačka 1.7 Zakona o Crvenom krstu Kosova.
27. Obrazloženje za direktnu primenu sporne pravne norme u konkretnom predmetu treba da služi kao dokaz Ustavnom sudu da se odluka Apelacionog suda odnosi samo na primenu konkretnog članka. Ne postoji nijedna odredba u bilo kom drugom zakonu u Republici Kosovo kojim bi rešio spor između strana, tako da postoji potreba da se tumači usklađenost pravne norme sa Ustavom.

ZAKLJUČAK

28. Institucija Ombudsmana je, nakon razmatranja žalbe podnosioca zahteva, primetila da su iznesena sadržajna obrazloženja koja podstiču ozbiljne sumnje da pravna norma od koje zavisi donošenje odluke Apelacionog suda u konkretnom slučaju može biti nespojiva sa Ustavom Republike Kosovo.
29. Institucija Ombudsmana podseća da princip vladavine prava obavezuje javne vlasti, uključujući i sudove, da posvete posebnu pažnju supremaciji Ustava u odnosu na zakone i zaštiti ljudskih prava i sloboda, u postupcima koji se vode pred njima.
30. Shodno tome, uzimajući u obzir da su iznete ozbiljne sumnje, koje se takođe zasnivaju na ustavnoj sudskoj praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske, da pravna norma može da bude nespojiva sa Ustavom, a u svrhu sprečavanja primene jedne nevažeće norme na ustavnom nivou, Apelacioni sud Republike Kosovo treba da prosledi Ustavnom sudu Republike Kosovo slučaj, u skladu sa članom 113. stav 8. Ustava Kosova.
31. Štaviše, član 113. stav 8 služi kao garancija zaštite osnovnih sloboda i prava pojedinca i u demokratskim društvima uključen je kao mehanizam zaštite pojedinca od arbitrarnih sudskih postupaka koji bi bili takvi, ukoliko bi se primenila norma koja nije u skladu sa Ustavom zemlje.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman